

S.U.G College of Education

ગણિત –વિજ્ઞાન પદ્ધતિ

વિજ્ઞાન પ્રયોગશાળા

Dr. Kiranben. J. Patel

સામાન્ય વિજ્ઞાન પ્રયોગશાળા નુ આયોજન અને સ્વરૂપ

- રોજબરોજ ના જીવન મા ઉપયોગી વિજ્ઞાન ને સમજવા વિજ્ઞાન ના જ્ઞાન ને સરળતા થી પ્રાપ્ત કરી શકે તે ધ્યેય રાખી વિજ્ઞાન નો અભ્યાસક્રમ રચાયેલો છે.
- આ વિષય ના શિક્ષણ મા પ્રાયોગિક કાર્ય ની સાથે નિદર્શન કાર્ય પણ મહત્વ નુ છે.
- આપણા દેશ મા પરિસ્થિતિ ને અનુરૂપ પ્રયોગખંડ ની રચના અને પ્રક્ષેપણ એક જ ખંડ મા થઈ શકે.
- આયોજન :
- 1.સ્થાન : શાળા ના મકાન થી અલગ બાંધવો જોઈએ. શાળા ના સમય સિવાય પણ આવ જા થઈ શકે. પ્રોજેક્ટ કાર્ય તેમ જ આકાશ દર્શન માટે શાળા સમય સિવાય પણ ઉપયોગી બને.
- 2.વિસ્તાર :સામાન્ય વર્ગખંડ કરતા વિજ્ઞાન ખંડ મોટો હોવો જોઈએ.

સામાન્ય વિજ્ઞાન પ્રયોગશાળા નુ આયોજન અને સ્વરૂપ

- ભોંયતળિયું :રસાયણો થી નુકસાન ન થાય એ માટે ભોંયતળિયું લીસું ન હોઈ સિમેન્ટ નુ હોવું જોઈએ.
- છત : વારંવાર રંગી સકાય એવી હોવી જોઈએ.
- બારી બારણાં : બારી બારણાં મારફતે હવા નો આવ જાવ થવો જોઈએ.
- પાણી ગેસ લાઈટ :નિદર્શન ટેબલ પર સિંક પ્લગ અને ગેસ કનેકશન ની વ્યવસ્થા.
- ફર્નિચર :ચોક ફલક પર ટ્યુબલાઈટ ની વ્યવસ્થા હોંય તો છેલ્લે સુધી દેખાય શકે. નિદર્શન ટેબલ એસિડ પૂફ હોવી જોઈએ. કબાટ ની સુવિધા હોવી જોઈએ. ટ્રોલી વડે સાધનો તેમજ પ્રોજેક્ટર ને લઈ જવાઈ તેવી વ્યવસ્થા કરાઈ.
- સ્ટોર રૂમ :ભૌતિક -રસાયણ -જીવવિજ્ઞાન ના વિભાગો પાડી સ્ટોરરૂમ ની વ્યવસ્થા.
- ડાર્કરૂમ :ભૌતિક વિજ્ઞાન ના પ્રયોગો માટે.

ઉચ્ચતર માધ્યમિક ની પ્રયોગ શાળા

- ઉચ્ચતર માધ્યમિક કક્ષા માટે ભૌતિક, રાસાયણિક, જીવવિજ્ઞાન નુ અલગ અલગ મહત્વ છે . વિજ્ઞાન કોલેજ જેવા જ હોઈ તો એ સ્થિતિ ઉત્તમ છે.
- 1.ભૌતિક વિજ્ઞાન :દીવાલ ની બને દિશામાં પ્લેટફોર્મ. પ્રત્યેક ટેબલ પર પ્લગ. સાધનો રાખવા માટે અભરાઈ ઓ. વિદ્યાર્થી માટે નાના મોટા 2 પ્રકાર ના સ્ટ્રલ. ડાર્કરૂમ ની સગવડ.
- 2.રસાયણ વિજ્ઞાન :ખંડ ની મધ્ય મા ટેબલો. ટેબલ નીચે સરકાવી શકાય તેવા બારણાં. દરેક ટેબલ પર ગેસ ની સુવિધા.પાણી ની વ્યવસ્થા. પૂરતા પ્રમાણે વેન્ટિલેશન ની વ્યવસ્થા -એક્સશોસ્ટ પંખો , પ્રાથમિક સારવાર માટે ખાસ દવા ઓ
- જીવવિજ્ઞાન :વધારે ટ્યૂબ લાઈટ ની વ્યવસ્થા. રૂમ ની વચ્ચે સળંગ પ્લેટફોર્મ. પ્લેટફોર્મ પર સિંક ની વ્યવસ્થા. બારી પાસે માઈક્રોસ્કોપ ની સગવડ.

પ્રયોગશાળાની જાળવણી

- પ્રયોગશાળા માટે એક પ્રયોગ કર્મચારી LAB-Assistant
- પ્રયોગશાળા માટે સ્વતંત્ર પટાવાળા
- પ્રયોગશાળા માટે સ્પેશ્યલ લાયકાત વાળો અધ્યાપક
- પ્રયોગશાળા માં ઉપયોગી સાહિત્ય અને પેમ્પલેટ જેમાંથી પ્રયોગ વિષે સ્પષ્ટ માહિતી મળી શકે
- પ્રયોગશાળામાં શિસ્ત હોવી જોઈએ